

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de două ori pe septemana: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Sabiu la expeditorii foiei, pe afară la c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expeditorii. Pretulu pnenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7 fl. v. a. ear pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 77.

ANULU XXIII.

Sabiu 28 Septevre (10 Oct.) 1875.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. 60. P. o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru prinț, și țieri streine pe anu 12 1/2, anu 6 fl. Inseratele se platesc pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2, cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2, cr. v. a.

Invitare de pnenumeratiune

„Telegrafulu Romanu“

pre unu patrariu de anu (Octomvrev-Decembre) alu anului 1875. — Pretulu abonamentulu pre 1/2 de anu e:

Pentru Sabiu 1 fl. 57 cr. v. a.

Pentru Monarchia austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a și strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti sunt rugati a nu întârzi cu tramiterea pnenumeratiunilor.

Adresele ne rugamu a se scrie curatu, a se pune numai postu ultima, dara nu câte două poste ultime, și în locu de epistole de pnenumeratiune recomandamu on. publ. avizurile postale, (**Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.**) că împreunate cu spese mai putiene și că mai sigure pentru înaintarea baniloru de pnenumeratiune.

Cu nrulu prezentu expira abonamentele de trei patrariu de anu și asiá dela 1 Octomvrev încolo expeditu numai acelu p. t. dd. abonanti, cari au tramisu abonamentulu.

Editoru „Telegrafulu Romanu“ în Sabiu.

Festivitatile din Cernauti.

Din Bucovina resuna tôte trambitiele nemtiesci diurnalistiche din Cislaitania de fanfare, cu cari se glorifica dupla festivitate: iubileulu secularu dela venirea Bucovinei sub sceptrulu austriacu și deschiderea universitatii nemtiesci din Cernauti cu devisa pronunțiată „a duce germanismulu în orientulu departatu.“ Programele publicate nu lasara nimic de doritu. Festivitatea s'a efeptuitu cu tóta splendorea posibilu. La festivitate au luat multi parte, forte multi din strainatatea mai de aproape și din departare. Toti s'au bucuratu și s'au veselitu — numai tier'a și locuitorii ei au statutu loculu și cu durerea în inima, ca nu se potura si ei bucura în o di mare cum este aniversarea unu seculu, au privitu tacendu la cele petrecute dinaintea ochiloru lor. Ba sa fimu esacti, proprietarii cei mari ai tieriei au datu espressionu viua acestei dureri înaintea locuitoriuului capulu tieriei, asigurându totu deodata despre necondiționat'a fidelitate a populațiunei tieriei către dinastia și tronu.

Ce pôte face unu zelu pripitu și gresitu? Acei vr'o doi veniti din cele patru venturi au luat asuprași, nechiamati, a reprezentá o tiéra întréga fara de a considerá tier'a și interesele ei. Si cá si cându conscientia totusi li-aru siopti ca n'au facutu bine, ca au desconsideratu tier'a și interesele ei, se consoleza cu des'a repetire a eschiamatiunei: ca ducu cultur'a în orientulu departatu.

Mare cuventu „cultura“ și multa abusu se face cu densulu. Suntu o sutá de ani de cându se cara cultura în „tier'a fagiloru“ séu în „Dumbrava rosia“ și ce sa vedemu? Venitulu dela numeroșele monastiri romanesci consacrate filantropiei de piosii daruitori romani este isvorulu, din care, în cea mai mare parte, se sustienu institute

care innecara mai de totu originea elementulu indigenu, și i oltoiesce o „cultura“ straina naturei se, o cultura, carea este numai pentru strainii ce se asiédia în tiéra. Pentruca și scólele mici și scólele medie, sustienute din averea fondulu în care s'au contrasú averea monastiriloru reduse, suntu scóle straine naturei și limbei populațiunei originale a tieriei. Scólele aceste, straine de massa poporulu, au crescutu niscé mici prócente de ómeni cu carte pentru unu elementu strainu pre comptulu multimei remase în cultura cum a fostu cu sute de ani înainte, a pusu parete mijlocitoriu între poporu și inteligentia și chiaru și clerulu seu și au înaintatu unu procesu, care impedece cultura poporulu asiá încátu vine omulu și la cugete sinistre despre factorii cari iau marea mișsiune asuprași de a cultivá nu o tiéra, dara orientulu întregu.

Si cugetele aceste în locu de a fi slabite prin ce-va se nutrescu și mai tare prin coloritulu celu curatu germanu alu festivitatiloru unei tieri, care numai germana nu este. Va se dica, populațiunea tieriei a fostu moralicescú eschisa și dela aniversarea ei seculara, pentru care sferisú? decá nu pentru celu de a aratá ca tier'a în care s'a petrecutu festivitatea, nu este a locuitoriloru ei.

Cumca actulu care putea întruni totu sufletulu bucovinenu într'o festivitate de bucuria, s'a împreunatu din neprecugetarea comitetulu, care l'a inscenatu, cu erorea neiertata de a amari spiritele, amú îndigitatu mai susu. Lucrulu inse mai are și alta lature care ierási fu cu totulu desconsiderata.

Încá în primavéra, cându se facu mai întâiu vorba despre festivitatile din cestiune, în Romani'a de astadi s'au radicatú voci și au dechiaratu, ca privescu în manifestatiunea proiectata o umilire pentru Romani'a. Unelú au merșu mai departe și au amenintiatu cu demonstratiuni de festivitati funebre pentru acelu Grigoriu Ghic'a, carele au protestatu în contra rumperei Bucovinei de către Moldavi'a și pentru acestu protestu fu omoritu într'unu modu nedemnu de către turci.

Este adeveratu, ca Romani'a nu este unu statu, carele sa dictezé monarchiei nostre conditú și ténute. Inse nu numai fric'a și temerea suntu stimului, cari datu directive la conduct'a popórelorú, ci și practicabilitatea lucruriloru. Logica pedagogica, decá nu altu ceva, între individi și are în tempulu nostru modernu și logic'a paralela între popóre. Popórele voru avé astadi numai atunci avantajiri cându se voru nistú cá prin iubire sa se apropiá tnele de altele și este lucrú pre cunoscutu și recunoscutu ca mijloculu de apropiare între mari și mici este în prim'a lini'a iubirea, dara nu despretiulu și respingerea.

Noi nu suntemu de parere ca din caus'a manifestatiuniloru pressei din Romani'a sa se fia suprimatu o festivitate. Amu fi doritu inse sa se ia notitia si de dispusetiunea veciniloru si festivitatiloru sa li se fia datu unu coloritu, carele sa nu vateme, dara sa atraga si sa convinga, ca nu se trateza de altu ce-va decatu de progresu si de cultura.

Privésca inse acum cine-va press'a nemtiesca din Austro-Ungari'a cu ingamfarea ei și cu schimosirea istoriei numai pentruca sa-si justifice ténut'a

din Cernauti și apoi privésca și press'a din Romani'a, parte imbracata în do-liu, parte imbracata numai în articuli, cari cu o resimtire grea se plangu séu iau notitia despre festivitatea de dincóce de hotaru și nu credemu ca va simti o deplina multiamire cu di-harmonia ce se amesteca în pretins'a bucuria de dincóce.

O impregiurare ne consoleza, impregiurarea, pre carea o apretiaza „Press'a“ din Bucuresci în discussiunea ei asupra festivitatiei, reproducu si de noi mai la vale. Noi nu atingemu mai de aproape impregiurarea, pentru ca cetitoriulu o gasește atinsa destulu de apriatu în reproducțiunea aminita, ne bucuramu inse pentru dens'a, căci are aerulu de a vindeca ranelé și în laintru si în afará, reducendu partea cea mare a obiectulu din cestiune la deschiderea universitatiei cernautiene.

Arangiatorii festivitatiloru nici în privint'a acestei din urma, lasa ca n'a nimeritu cuiulu în capu dela începutu cu infintiarea universitatiei nemtiesci în Cernauti, dara pentru cá sa-si arate neintielepiciunea si netactulu, totu ce a privitu si universitatea au înscenatu de asiá încátu sa se creá lumea cernovitianu și bucovinenu transpusa, nu în Austri'a, dara în sinulu Germaniei. Tóte landmannschafurule și bruderschafturile colorate și necolorate, cu cismé inalte și cu manusi pâna în cote și alte semne, pâna și tricorulu germanu, au fostu reprezentate, numai cá festivitatea sa fia echt nemtiesca.

Nóue ni e tare témá ca la umbr'a tuturoru acestoru formalitati scopulu principalu va patimú, cultura, căci dupa compusetiunea puteriloru de instructiune e putienu spiritu în trens'a și acest'a e strainu cu totulu de acei ce au sa se cultiveze.

Eata ce cetimu în „Press'a“:

Unu faptu durerosu din istoria Romániloru a fostu reamintitu prin organele de publicitate inca din Aprilie trecutú, cându se dicea ca are sa se celebreze la Cernauti centenarulu anesarii Bucovinei la Austri'a.

Ieri se dice ca s'aru fi celebratu acelu evenimentu care s'a consumatu acum o sutá de ani prin vendiarea acelei parti a Moldavei de catre turci, vendiare facuta printr'unu actu datu de Turci'a la mân'a Austriei în 2 Iunie 1777, cându patriotulu și nemuritorulu domnu Gr. Ghic'a a protestatu, și a fostu apoi în Octomvrev 1777 decapitatu în modu lasiu și viclenu de unu chiehai'a turcu tramisu de Porta la Iasi înadinsu însoțitu de mai multi leniceri:

Acestu faptu istoricu apartiene epoei de decadentia a României, cându turcii pradau și jafuiau, schimbau și decapitau Domni tieri în fia-care anu, și cându bratiulu desarmatu alu Romániloru nu putea sa mai proteste cu vigóre cá în tempu de barbatie și vitejie.

Pâna la tractatulu dela Cucuic-Cainargi, încheiatu în 1774 între Rusi'a și Turci'a, tractatu prin care se restabiliá drepturile romániloru și se puneá Dunarea hotaru, turcii faceau dese navaliri și jafuri, ér domni se puneu și se resturnau prin intrigile partitoru de boeri și prin lacomia viziriloru pre fia-care anu și de déue ori pre anu. Acesta nestabilitate pre tronu și umilire nationale, nesigurantia și jafu în tiéra adusesse pre romani în o stare de jale.

Faptulu de vendiare a Bucovinei și decapitarea Domnulu Gr. Ghic'a, ne arata indestulu pâna unde ajunsese turcii cu indrasnel'a și cu violarea tractatelorú încheiate de domnii cei mari Mircea, Vladu, Petru Raresiu și Bogdanu, tractate, în virtutea caror'a Turci'a se obligá, pentru tributulu séu darulu ce i se dedea în bani, sa apere teritoriulu Moldo-Romaniei, ér nu sa-lu venda la alte Puteri, cum a facutu în 1777 cu Bucovina.

Nu amintimu acestu faptu de vendiare, cá si decapitarea perfida a bunulu domnu Gr. Ghic'a, spre a atitia pasiunile. Departe de noi acesta idee. Cele ce s'au scrisu inse prin diferite organe austriace despre centenarulu anesarii Bucovinei ne au reamintitu aceste evenimente istorice.

Celebratu-s'a inse în Cernauti acelu centenaru de către autoritatile comunale de acolo? Ecá unu faptu despre care trebuie sa avemu informatiuni mai lamurite și mai detaliate. Caci scimu ca diu'a de 25 Aprilie 1775 este dat'a cându au intratu acum 100 de ani ostirile austriace în Bucovina sub motivu de a ocupá positiile strategice și a se aperiá contra incursiuniloru tatariloru. Asta primavéra s'a disu cá consiliulu comunalu din Cernauti luase initiativ'a de a celebrá la 25 Aprilie centenarulu anesarii Bucovinei. Acesta serbare s'a amânatu nu scimu din ce cauza. Ne aducemu aminte ca unele diare din strainatate ne spuneau atunci ca si imperatulu Franciscu Iosifu fusese rugatu de acelu consiliu municipalu cá sa vie în capital'a Bucovinei sa asiste la celebrarea centenarulu; ér Majestatea Sea a declinatú cu multa delicatetia acest'a invitare.

De atunci nu s'a mai vorbitu despre centenarulu Bucovinei. Ieri ni se spune ca s'a consumatu acea celebrare. Dara pre câtu scimu din diarele din strainatate nu a mai fostu vorba de centenarulu anesarii Bucovinei, ci de înaugurarea Universitatiei din Cernauti.

Pâna la sciri mai lamurite, ne place a crede acest'a, căci celebrarea unu centenaru preste 5 luni dela dat'a istorica nu mai corespondea nici cu ordinea cronologica. Odata trecuta dat'a de 25 Aprilie 1875, mai remânea dat'a de 2 Iunie 1877, adeca diu'a, cându Turci'a acum 100 de ani a instrainatu formalu Bucovina, calcându tractatele nostre „ab antiquo“ și obligatiunea ce avea de a ne aperiá teritoriulu.

O corespundintia din Vien'a către „Standard“ dela 28 Sept. vorbesce despre explicatiunile ce a cerutu Porta guvernulu Serbiei în privint'a bandelorú de voluntari ce trecu de acolo de se unescu cu insurgentii. Guvernulu serbu a respunsu, dice corespundintia, ca elu nu pôte impedece pre acele bande de voluntari cari se strecura si trecu dincolo în Erzegovina, adaugendu ca si din Croati'a și Dalmatia au trecutú mii de voluntari de s'au unitu cu insurgentii din Bosni'a și Erzegovina.

Situatiunea în Serbi'a, dice corespundentulu lui „Standard“, e agitata și ingritore. Nemultiamirea se vede în tóte clasele; comerciantii simtu efectele crizei; guvernulu nu are destui bani spre a face fatia impregiurariloru și a dispusu sa se percépa impositele

cu o luna mai nainte de epoc'a obicnuita.

Scirea ca comerciantii serbi ceru amanarea plătii politieloru a produsu nemulțămire la Pest'a si Vien'a, unde suntu cei mai multi fabricanti creditori ai serbiloru. Unele diuare austro-ungare ceru intervenirea guvernului.

Se vorbesce ca aru fi isbucnitu epidemii in rendurile trupeloru otomane si intre insurgenti.

„Tagespresse“ a primitu din Constantinopole informatiuni pre cari le crede fundate. Dupa aceste informatiuni, Pört'a otomana aru fi apröpe disperata, si numai cu mari sacrificie si anevointie ea si stränge banii cuponului pre Octombro: caci resbelulu inghite cu lacomia sume insemnate; era diplomati'a européna nu scie ce sa mai faca si ce decisiune sa ia. De alta parte Serbi'a se agita mereu. Ministeriulu Ristici, pre de o parte da puteriloru asigurari de pace, era pre de alta lasa libera trecerea bandeloru de insurgenti, cari isbescu pre turci si apoi se refugiazu in Serbi'a, cá sa tréca cu nóue fortie era in Erzegovin'a.

Preparativele militare ale Serbiei, concentrarile armatei otomane, fanatismulu musulmanu care incepe a perde rabdarea, tóte acestea dau a se crede in insbucnirea unui conflictu pre fatia intre Turci'a si vecinii sei serbi si muntenegreni.

Marele veziru aru fi disu ambasadorului Rusiei ca protectiunea colectiva a puteriloru mai multu o impedece, si ca aru preferi mai bine unu singuru aliatu putinte, cáru'i sa-i faca mari sacrificie dara care sa sustiena in casu de pericolu imperiulu otomanu.

„Tagespresse“ prevede, din caus'a nereusitei comisiunei puteriloru in Erzegovin'a, mari complicári in Turci'a.

Depesiele din Muntenegro cu dto 29 Septembre vorbescu de mai multe loviri in care turcii au fostu batuti

Turcii se simtu tari. Escitarile si provocárele ce facu Serbiloru de tóte partile, si atitudine ce si iau pre tóte fruntariile despre Erzegovin'a, cum si limbajulu ce tienu tuturoru mijlocitoriloru, marturisescu despre acést'a.

Inlesnirea cu care gasi sa se im-

prumute, in Constantinopole chiaru, unu milionu si jumetate de lire, probéca ca inca are resurse ale ei proprii si nu este tocmai, precum se credea, dependinta in fincialele ei de Engliter'a.

Ca o sa dobândésca ceva Erzegovin'a si Bosni'a, dupa acést'a revoltare sumeatia, prin sângele lor versatu, numai este indoiala. Turculu o sa cedeze necesitáti si drepteloru esigentie ale puteriloru crestine. Majestatea Sea Sultanulu a convenitu ca suntu fórtu reu administrate acéle parti, si mostenitoriulu Tronului Iussufu Yzzedinu, a strigatu cu indignatiune, in plinu consiliu de ministri, marturissindu drepturile si dreptatile revoltatiloru.

Asiá dara, se póte crede cu asigurare ca, séu dupa lasarea armeloru, séu cu armele in mâna, Erzegovinenii voru dobândi usiurari positiunei loru.

Nici o usiurare inse nu se va putea face déca aceste parti nu voru dobândi o administratiune locale pentru perceperea impositeloru si pentru darea justitiei.

Dara acést'a din urma dupa ce codice? — Chitapulu este bazatu pre Coranu. Ghiaurulu nu póte guverná pre teritoriulu musulmanu, si nu póte marturisi contr'a musulmaniloru. De acolo vine ca nici intr'o parte a Turciei Europei nu s'a pututu aplicá nimicu din cele stipulate in tractatulu din Parisu, cu tóta buna-vointi'a Sultanului si a multoru regeale, fórtu aplicate spre civilizatiunea crestina.

Pre la unele centruri, pre unde s'au pututu formá inchipuiri de tribunaturi s'a cam isbutitu sa se prinda marturi'a crestineloru; dara preste totalitatea locuriloru sub jurisdictiunea cadiului, care cadiu nu are de cátu numai Chitapulu inaintea lui, cum aru putea elu sa se abata dela densulu, si unde aru mai putea sa ajunga justiti'a turcesca, cándu Chitapulu cadi-ului nu aru mai fi legea dupa care sa judece.

Asiá dara séu Erzegovin'a si Bosni'a devinu provincie autonome, sub unu guvernoru crestinu si tributara numai Inaltei Porti, séu tóte cele-lalte mesuri luate, spre indreptarea justitiei si ecuitatea fiscale, voru fi vane. Cadi-ulu se va zapaci, si jidanulu cu impositeloru cumperate, va deveni si mai escitatoru.

dia, suntu farmecatórie, ariele simple, naturali, cántate cu atát'a simtiementu de fetele tierane; suntu atragetórie basmele si povestile narate cu atát'a elocintia, de cáte unu povestelnicu maiestru.

Frumósa si bogata este poesi'a nóstra poporala. Poesi'a nóstra, mitologi'a nóstra poporale, póte rivalisá cu a altoru natiuni culte, — ea este clasica. Cetiti numai colectiunile si studiele dloru *Alessandri* si *Marienescu* si ve ve-ti petrunde pâna la uimire de frumsetiele, eleganti'a si maret'i'a sentiementeloru si gandiriloru románului tieranu.

Nu voiu sa abuzezu de patienti'a d-vóstre si sa-mi dovedescu asertulu acest'a prin unu siru de citate, me voiu incumetá inse a reproduce simplu dóue bucáti dela bardulu nationalu *Alessandri*, regele poesiei române.

Cea dintáiu e intitulata *Brumarelu*, si suna asiá:

„Intr'o verde gradinutia
Siede-o d'alba copilitia
P'ascernutu de calonfiri
La umbra de trandafir
Trece-unu voinicelu cu graba
Si din fuga o intréba:
Spune-mi d'alba copilitia
Cu rumen'a tá garitia
Esti nevésta, ori esti féta

Unu organu de publicitate aduce urmatoriulu articulu interesantu relativu la cestiunea orientale:

Rivalii orientului.

Mica este Erzegovin'a si serace suntu raialele slavice, cari traiescu acolo nu departe de centrulu lumei crestine si alu celei mai inalte infioriri a civilizatiunei o viétia misera de pre o di pre alt'a spre rusinea miciei omenimi din secululu IX sub picio-rulu enervatului despotu asiaticu, dara pre cátu de mici si fára putere suntu aceste raiale, pre cátu de brutalu si respingetoriu suntu critisate de crescamentulu morbosu alu civilizatiunei europene, pre atátu se potu ele mandri, ca loviturile cu patulu pusciloru loru de cremene si cu armele de percussiune facura sa se sgu-duie putredulu edificiu alu traditiuniloru diplomatice si Europ'a inaintea sangelui versatu de acestu poporu alu slavicu se gatesce a face o schimbare de frontu, care introduce o perioda mare in istori'a sea. Amu puté invidiá pre nenorociti'i erzegovineni pentru aceste rezultate istorice, multiemitori li suntemu intre tóte impregiurárele, pentruca bunulu si sangele lor sta astadi pre més'a de jertfa a popóreloru europene, spre a usiurá Europ'a de apesarea „santeloru aliantie“, sub a cároru sarcina piere bunastarea si libertatea popóreloru, pre cándu civilizatiunea dispare intre bajonete si puscile cu acu; si déca aceste aliantie se sfarma, apoi acést'a avemu de a o multiemí Erzegovinei.

Pâna la formarea imperiului nou germánu rolele puteriloru mari in orientu era cunoscute lumei intregi cáci cantau tóte pre o córda. Russi'a, se dicea totu-déun'a, spriginesce ori ce rescóla in Turci'a, séu se considera de eredele omului bolnavu séu, dupa cum documentéza nenumerate acte diplomatice ale cabineteloru rusesci, celu putienu de „*protectorulu naturalu*“ alu raialeloru ortodoxe si consangene. Religiunea si provenienti'a dá Rusiei dreptulu si pretestulu de a apesá orientulu europénu si a face pre Europ'a se sentia acést'a presiune. Europ'a traia in traditiunea, ca lumea slava nerusésca e purtata de nasu de cabinetulu din Petersburg si ca interesulu ei e identicu cu alu Rusiei. Slavii afara de Russi'a sciau fórtu bine, ca acést'a nu este asiá, ba ce privesce pre slavii din Turci'a, acolo de generatiuni incóce era firma con-

victiunea, ca diplomati'a rusésca si aduce aminte de „consangenitatea si unitatea credintiei“ numai atunci, cándu o silescu complicatiuni esterne. *A initiá idei panslaviste, a le promová séu a le aprobá óre cátu-va tempu, si apoi a le desavuá curendu dupa aceea din Petersburg, de morbose, gresite si pagubitórie, nu se tiene de aparentiele rari ale tacticei russo-germane dela Neva si acést'a e destulu de cunoscutu slaviloru dela nordu cátu si celoru dela sudu. Acést'a convictiune ce e dreptu a fostu de regula obiectu de casa, lumea neslava inse fára de a-i pasá de planurile egoistice ale diplomatiei rusesci imprasciá „rublele rusesci“ si „panrusismulu“ mai departe si unde se ivea aceste dóue frase, puterile apusene totu-déun'a era active intru a curá lumea slava ce suferea fára vina. Umilirea Franciei si amerintiarea Angliei in Asi'a, nascerea unei speciei de aliantia santa, spre a scuti Germani'a si spre a tiené slavimea la pamentu, provocara nisce constelatiuni, cari suntu diametralu opuse traditiuniloru vechi. Politic'a cu totul germána a tiarului Alesandru II si a cancelarului seu slabitu de betranetie, Gorki-off, care dupa scurt'a episoda panslavica din 1867/8 acompániéza triumfurile germanismulu slavofagu si cu o abnegare cinica a „consangenitáti si unitáti de credintia“ spriginesce sfortiarea slaviloru din Austri'a sub domni'a austro-magiara, spre a se face placutu Germaniei-Austriei, pre cándu de alta parte ea admonéza pre slavii de sudu la linisce si la adorarea mai departe a jugului turcescu, acést'a politica nu puté remané neobservata in Europ'a.*

Lacun'a ce o lasá germanismulu rusescu in famili'a popóreloru europene avú unu efectu fórtu binevenitu pentru Angli'a, si acést'a se resolví curendu a o implé deplinu. Déca Russi'a póte sa faca abusu din cándu in cándu cu lumea slava pentru scopurile sele, pentru ce sa nu póta face acést'a Angli'a? pentru ce sa nu afle ea chiaru in slavismu garanti'a ce o cautá in zedaru in Turci'a? Pâna acolo a ajunsu dejá Russi'a lui Gorki-off, cá organe, cum e „*Ruski Mir*“ sa dechiare de scandalu purtarea Rusiei, a poporului si a cabinetului, cátra insurgenti slavi din Turci'a. Pre cándu Angli'a ortodoxa si nerudita face in modu demonstrativu colecte de bani pentru insurgenti, pre cándu englesii caletorescu crucisii si cur-

POESIGRA.

Suvenire.

*Ein Märchen aus alten Zeiten,
Das will mir nicht aus dem Sinn
Heinó.*

Meditandu asupr'a copilariei mele cu placere 'mi aducu aminte de unele momente distragetórie, ce le-amu petrecutu la tíera, in midiloculu aloru mei, intre cunoscuti si între prieteni. Eramu micu, studiamu prin B., o distantia bunisióra de loculu nascerei mele, cu tóte acestea, la vacatiuni, la serbatori nu me puté retiené nime de a nu alergá din resputeri — more Apostolorum — la caminulu parintescu. Aici nu me atrage decátu magi'a puternica, dragostea ce léga pre fia-care de loculu natalu.

Ajungendu acasa eramu totu voia, totu bucuria. Mi se pareu, ca me aflu pe alta lume.

Si intr'adeveru, déca cugetu astadi la tempulu de auru trecutu, déca comparezu viétia de cetate cu traiulu dela tíera, petrekerile silite din orasie cu risetele si glumele firesci si nevinovate de pre la sate, pre de o suta de ori asiu mai dorí sa me aflu la unu bordeiu dela tíera, decátu sa fiu intr'unu ingamfatu palatu din capitala.

E incantatoriu fluerulu pastorescu, ceresuna sér'a cu atát'a melo-

Ori dína din ceriu picata?

„Nici nevésta suntu nici féta

Nici dína din ceriu picata

Ci suntu flóre garofitia

Resarita 'n gradinutia,

Dar' tu voinicele spune,

Esti insuratu ori esti june?

„Eu suntu draga, Brumarelu,

(Respunde celu voinicelu)

Eu vinu sér'a pe recóre

De me culcu pe sinu de flóre

Si cándu plecu voiosu cu sóre

Dupa mine flórea móre.

A dóu'a e intitulata:

Stejarulu si Cornulu.

Frate frate de stejaru

Lasa-me sa taiu unu paru

Sa-mi facu ossia la caru;

Fratióre romanasiu

Voiosu parulu dati-l'asiu

Dac'ai face tu din elu

Buzduganu de voinicelu,

Ghióga mare nestrujita

Cu piróne tientuita

Si cu dens'a de-ai luptá,

Sa aperi mosi'a tá.

— Cornule ce nu te'ndoi

D'o crénga sa te despoi

Sa-mi facu prajina de boi?

— Fratióre, romanasiu,

Crénga lunga dati-o-asiu

Cá s'o faci arcu de rosboiu

S'alungi lesii dela noi.

Lasa boiii fratióre!

Si te dá la venatórie

Ca nu-i tempu de plugaria

Ci e tempu de vitejia.

— Codre, codre me juru eu

Se ucidu cu bratiulu meu

De totu cornulu unu dusmanu

De stejariu unu capitanu.

Eata, in singure dóue piese, ce avui onóre a le reproduce o frumsetia de cuvinte, eleganti'a de idei, o alegoria marétia pre cari indesiertu le ve-ti cáutá in cántecele altoru popóre.

Numai románulu scie sa vorbésca, cu florile intr'o limba farmecatórie, numai elu se scie intielege cu stejariulu si cornulu cu a cároru ajutoriu se jura ca va ucide:

de totu cornulu unu dusmanu

de stejaru unu capitanu.

Cine e, me rogu, in stare sa-mi spuna sentiementulu de care e cuprinsu la audiulu acestoru accente, séu cine mi-aru puté negá, ca audiendu cursulu ideiloru in „*Stejariulu si Cornulu*“ nu e petrunsu de unu ce farmecatoriu neesprimabilu?

Precum in directiunea acést'a, asiá si in alte directiuni, s'au aretatu abundanta fantasi'a poporului nostru, o multime de astfelu de producte se afla inca pâna astadi nedescoperite si nescóse la lumina din gur'a poporului.

medisiu tierile sud-slavice studiandu moravurile si stările raialeloru, scriendu si vorbindu pentru eliberarea loru, pre atunci Kiwa séu Khokand e mai aprópe de cabinetulu rusescu si acest'a se intereséza de starea slaviloru din Turci'a numai intru atátu cá ei sa nu ajunga prin sine insisi, la unu feliu de independintia séu cá Serbi'a sa nu-si castige sua sponte merite pentru raialele demne de simpatimire. Abi'acum, de cându simpatihie Angli'ei pentru slavii din orientu ce lupta pentru libertate trecu din gura in gura, de cându la Dunare englesii se considera de cei mai sinceri amici ai insurectiunei si ai principatoru suzerane, se resólve si Russi'a a dice ce-va séu a colectá, ceea ce sémena cu o ajutorare. Silita de contrariulu astutu, care esplotá momentanu érorei Russiei, *dara nu din buna voia* 'si aducu aminte cei din Petersburg de clientel'a „naturale“ de odinióra si suntu destulu de marinimosi a recomandá pasiloru turcesci unele reforme pentru slavii suprimati. *Russi'a ne silisce sa studiámu cestiunea slavica*, — dise englesulu care ne spuse pentru ce dorescu compatriotii sei sa véda o deputatiune permanenta a slaviloru dela tatiu in Angli'a, si ei lucrav bine in momentulu, cându agentii si diplomatii rusesci se tema a primí unu slavu ce nu e din Russi'a, séu a vorbí cu densulu, pentru a nu primí la Pest'a séu la Berlinu o nota rea din moralitate.

Russi'a a schimbatu simpatihie lumei slave cu binevointi'a lui Bismarck—Andrássy si déca agentii sei diplomateci nu raportéza la Petersburg decâtu adeverulu, atunci ea trebuie sa scie, cátu de multu se astépta in Europ'a o cura radicale a acestui raportu, primulu capitulu este terminatu de astadi pre insul'a balcanica cu alungarea totale a influintiei rusesci.

Angli'a speréza ca va ajunge momentulu, in care Russi'a va tramite fortiele se militare spre „mulcomirea“ sudu-slaviloru si de acest'a absurditate se tiene capabilu principele Gorciakoff. Angli'a póte fi multiemita cu primulu seu pasu.

Greci'a fatia cu popórele slave

Sub acestu titlu diarietele reprodudu din „Le Messenger d'Athènes“,

Cu aceste sa revinu la tem'a ce 'mi propusei.

Fára indoieála o parte considerabila din tesaurulu nostru poporalu 'lu forméza „superstitiunile“ séu „credintii'a desiérta“.

Doin'a, Dian'a, Lerum, Aureliu, st'a Joe, Vinere, Dumineca, ce suntu alte decâtu reminiscintie romane.

Dintre tóte superstitiunile câte le-amu cetitu reproduse in publicitate amu vedutu ca lipsese unu ramu care e fórtelatu intru poporu, si care aru meritá se traga atentiunea literatoru nostri, anume dar' ast'a va veni mai la vale.

Dati-mi de-ci voia, cá sa incepu.

Érá tómn'a, me intorseiu acasa pe nise ferie. Intr'o séra desfaceamu*) papusoiu in cas'a. Acá ne aflámu binisacutu de preta, barbati si fete. Desfacutulu mult la noi e o petrecere fórtel voioása. Vecinii se aduna bucurosu unulu la altulu, cá sa se ajute imprumutatu.

Dupa ce incepura a glumi unulu de o parte, altulu de alt'a si a mai spune unele cimilituri se invoira cu totii cá sa incépa Iuanu a Saftai si se si desface straiti'a cu minciunile, fiindu ca densulu érá vestítu de minciunosu.

Elu nici nu astépta multa rugaminte si si incepe:

(Va urmá.)

*) Pre airca dasfacamu.

unu articulu prin care se cérca a esplicá o nóua atitudine ce se atribuesce poporulu grecu in fati'a Turciei. Fára sa-i dámu importantia ce pretinde, 'lu reproducemu pentru curiositate.

Mai multe jurnale straine, au facutu conjecturi asup'r'a atitudinei Greciei in turburárele Erzegovinei, a cárei gravitate o recunósce insusi pres'a germana. Acele jurnale au cadiutu in cáste Eroru cu atátu mai sensibile cu cáste Eroru se pare ca nu cunósce lucrarea care se face in orientu de trei-dieci de ani aprópe. Fia-care 'si inchipuesce numai decâtu — si nu prea scimn tocmai pentru ce — ca acésta parte a Europei, este inca si astadi ceea ce érá la finele resbelului pentru independintia elenica, si ca populatiunile crestine, au cá si atunci — permita-ne-se cuventulu — o basa comuna de operatiuni.

Inainte de 1870, in adeveru, toti crestinii din orientu, aretati sub numele de greci, n'aveau decâtu o singura tianta, scapare de sub jugu si unirea loru sub unu principe. Prin nobilele se aspiratiuni si prin vecinicia sea protestare contr'a concuistei musulmane, Greci'a esercitá unu feliu de farmecu asup'r'a tuturoru populatiuniloru creste din turorulu elenica, supuse pre lángea acestea jurisdictiunei spirituale a bisericei eminentamente grecesci din Constantinopole.

Alte aspiratiuni, alte interese au modificatu de atunci inócce intr'unu modu simtitoriu vechile relatiuni intre greci si slavii si prin urmare, situatiunea politica a orientului. Acést'a este o consecintia inevitabila a destep-tárei nationalitatiloru, despre care slavii din Turci'a n'aveau pána atunci decâtu o notiune vaga si imperfecta.

Antagonismulu raselor a fostu esplotatu cu dibacia de cátra Russi'a. De trei-dieci de ani tóte eforurile politice se in orientu, tindu sa sape o prapastia imposibila de trecutulu intre grecii si serbii din Turci'a, multu tempu insielati de declaratiuni platonice ale diplomatiei rusesci. Grecii n'au bagatu de séma gresiéla ce facu, decâtu numai vedendu pre Russi'a totu-déun'a dispusa sa faca cauza comuna cu inimicii loru, si sa traga avantajie din relatiunile se cele bune cu Pórt'a, spre a obtiené pentru slavii concesiuni desastróse elenismulu, séu pentru cá sacrificiele elenismulu in luptele loru continue pentru libertatea orientului sa nu profíte decâtu serbiloru muntenegriniloru, si bulgariloru.

Revolutiunea din Cret'a, cá sa nu citámu de cátu unu esemplu, ne-a deschisu ochii asup'r'a politiceii orientale a rasiloru, a serbiloru, a bulgariloru si a muntenegriniloru. Pre cându Russi'a facea gura mare de simpatihie se pentru Grecia si pentru Creteni, serbii negotiau o aliantia ofensiva si defensiva, fára a incheiá inse vre-odata ce-va si muntenegrenii se pregateau meru sa cotropésca Bosni'a si Erzegovin'a.

In cursu de trei ani ne-amu versatu sángele si aurulu nostru pre câmpulu de bataia din Candi'a, asteptandu concursulu Russiei si punerea in campanie a serbiloru si a muntenegriniloru; in cursu de trei ani, cu propriile nóstre resurse, amu tinentu frunte tuturoru fortieloru Turciei, 'i amu usatu cei mai buni generali ai sei, spre a vedea impunendu ni-se in cele din urma de puterile Europei, intrunite in congresu, o declaratiune umilitóre pre care Russi'a, cea dântáiu, ne-a indemnatu sa o subsemnám.

In acestu intervalu, incuragiándu-ne pre de o parte la lupta, pre de alt'a ne aratá la Constantinopole, cá unici, cá cei mai infricosatori inamici ai Turciei. Din contra populatiunile slave erau aliatelye sale naturale contr'a ambiitiunei fára margini a Greciloru, si demne prin urmare, de tóta sollicitudinea sea. Ali-pasi'a cumperá neutralitatea Serbiei, prin evacuarea forteretieloru ce Turcia mai ocupa

inca in acésta tíera, si aceea a Muntenegriloru prin distrugerea forturiloru ce ea ridicase pre teritoriulu loru dupa campania cea desastrósa din 1859. Elu, Ali pasi'a, elaborá in acela si tempu sub inspiratiunea generalului Ignatieff, faimosulu firmanu care consacrá in principiu crearea unui esarchatu bulgaru inpedinte de bisericea ecumenica din Constantinopole, si care trebuia, doi-trei ani mai tárdiu, sa provóce schism'a care a consumatu separarea definitiva a greciloru si a Bulgariloru.

Indata ce aceste concesiuni fura obtinute, Serbi'a si Muntenegrulu, incetara ori-ce negociatiune cu Greci'a si Rusi'a, ne desaproba susu si tare. De siguru ca noi amu fostu insielati de o politica putienu generósa, fiinduca, multamita sángeului ce versamu in valuri pentru caus'a comuna, Slavii smulgéu, fára a da unu focu macaru, ceea ce ne putusera sa obtie vre o data prin arme.

Purtarea Serbiei produse in Greci'a celu mai uritu efectulu. De aceea cu tóte avantajiele unei aliantie cu acésta tíera, simtimentulu publicu se revoltá inca la suvenirea conduitei Cabinetulu Serbu, fati'a cu Creta espirandu.

Aceasi deceptiune in cestiunea bulgara. La spatele Bulgariloru, amu datu preste Rusi, preste Serbi si preste cei-lalti Slavi din Turci'a. Si acést'a este atátu de adeveratu in cátu lupt'a a fostu unu momentu organizata intre elenismu de o parte si natiunile slave de ceea-lalta parte. Acéste din urma ridica in adeveru pretentioni imaginaré pána si asup'r'a Macedoniei si se dicu compatriotii lui Alesandru-celu-Mare si a lui Aristote! Ei nu se multiamescu pre vastele domenii ocupate de numerós'a loru rasa, ei se gândescu inca sa isgonésca elenismulu din tinenturile ce elu a ilustratu si unde a avutu glori'a sa arunce bazele civilizatiunei moderne. Acést'a aru fi, in ochi tutuloru acelor'a cari sciu sa aprecieze serviciile aduse umanitatei de rasa Helena, o adeverata, o odiósa profanare.

Acést'a érá starea relatiuniloru intre greci si slavii din Turci'a, in momentulu cându telegrafulu ne-a adusu novel'a despre insurectiunea din Erzegovin'a. Acésta novela — fia-care póte intielege fórtel bine dupa cele ce spuseramu — n'a fostu primita cu interesulu, cu entusiasmulu ce aru fi escitatu acum diece ani.

Astadi ide'a dominantá la greci este de a intretiené relatiunile se cele mai amicale cu Turci'a. Politic'a de interesu, pre care slavii ne au predat'o atátu de bine, a inlocuitu politic'a de simtimentu; si mai tóta lumea este convinsa ca este de interesulu elenismulu, amenintiatu de valurile crescende ale panslavismulu, sa nu faca nimicu care aru fi de natura sa slábésca imperiulu otomanu in Europ'a.

Acésta idea nu este nascuta de eri, si numai o insurectiune a populatiuniloru grecesci din Turci'a, ne aru tiri intr'unu resbelu contr'a Portiei. In 1864, guvernulu elenica a facutu totu posibilulu cá sa previe revolutiunea din Candi'a, si numai cându candiotii, fratii nostri au trasu sabi'a, numai atunci politic'a de simtimentu elanulu inimei au impinsu natiune si guvernulu sa ia pre fatia aperarea poporulu din Candi'a. Intr'unu asemenea casu nici unu guvern nu va fi vre-odata destulu de fórtel cá se impedece pre greci de a sburá in ajutoriulu fratiloru loru, si simtimentulu natiunalu va birui totu-déun'a calculele prudentiei si ale interesulu.

Cu tóte acestea, trebuie sa o marturisimu, sórt'a insurgentiloru din Erzegovin'a, nu va aflá indiferentulu unu poporu a cáru inima vibréza la tóte nenorocirile. Ori-care aru fi gresiéla slaviloru in privintia loru, grecii nu voru puté sa uite ca erzegovinii lupta pentru cá sa-si redobandésca

independintia loru si ca cá acesti'a, ei au dreptulu la simpatihie tuturoru amiciloru de libertate. Unu simtimentu inascutu de dreptate i va indemná totu-déun'a pre greci sa se pronuncie pentru cei oprimati; si déca slavii n'aru fi ruptu legaturile de sollicitudine cari esistatu alta-data intre toti crestinii din orientu, batalióne de voluntari greci aru fi sburatu déjá in ajutoriulu Erzegovinei, de-si nici unu slavu nu s'a inrolatu in rendurile aperatoriloru insurectiunei candiote.

Pres'a grecésca, s'a marginitu sa reprodusa novelele din diurnalele straine, asup'r'a insurectiunei — voindu sa lase guvernulu cea mai complectá libertate de actiune intr'o cestiune care nu atinge decâtu departe, interesele grecismulu. Din parte-ne, spre a pune capetu la ori-ce conjecturi ne amu silitu sa dámu o idea esacta despre situatiunea nóstra actuala fatia cu Turci'a si cu populatiunile slave care o locuescu. („Cur. Buc.“)

Unu manifestu alu capiloru serbi din Bosni'a.

Cetimu in „l'Univers dela 24 Septembre:

Gasimu in „Times“ unu manifestu publicatu in curendu de pres'a slava. Ilu traducemu in intregulu lui, sub titlulu de vedé istrónica. Lectorii nostri voru vedé intr'ensulu pána la ce gradu au ajunsu, prin provinciele Turciei europene, ur'a si gróza de numele turcescu. Violintiele acestui documentu se acorda cu detaliele ce ni se dau asup'r'a modululu cum se batu insurgentii cu turcii:

Acest'a este manifestulu raialei despuate, adresatu sultanulu suveranu alu Turciei resiedendu la Stambululu care a jefuitu, a furatu si a strivitu pre serbii din Bosni'a cinci sute de ani.

Resboiu tie, sultanu puternicu! Resboiu tuturoru demnitariloru tei cei mari, care s'au juratu sa fure si sa estermineze pre nenorocita raia prin tace si tiranie! Resboiu de mórtel!

Sutimi de eroi bosniaci au scosu iataganele loru din téca, decisi sa sfarime lantiurile cu care tu si beutorii tei de sánge ne a-ti legatu. Multe sutimi de eroi au luat armeele, cei be-treni cá si cei tineri. Si fiinduca tu esti unulu din acei'a cari ne-au torturatu pána la mórtel, fii siguru ca glontiulu serbescu va nimeri tiant'a.

De-si nu suntemu inca decâtu o mána de ómeni, 'ti facemu cunoscutu ca forti'a ta barbara se va sfarimá de stenc'a neinvinsei nóstre hotariri. Nu este nici unulu macaru dintre noi care sa nu mérga la lupta cu convinctiunea ca caus'a nóstra va fi victoriósa.

Afla dara, sultanu, ca suntemu setosi de sangele teu si de sangele rasei tale: afla ca nu voimu sa luptámu atátu spre a ne resbuná de crimelale tale cátu pentru a protege onórea nóstra, libertatea nóstra, viétia nóstra pre care tu nu incetezi de a le amerintiá, crudu asiaticu ce esti. Gandesce-te, o tu celu mai monstruosu dintre tirani, de câte ori ne-amu apropiatu de tronulu teu cu lacrimi si cu plangeri, si de câte ori ti-ai risu séu ai respinsu umilile nóstre cereri. Cu cátu noi amu fostu mai supusi, cu atátu ur'a ta s'a aretatu mai cruda! Cu cátu rai'a a fostu mai umila, cu atátu turbarea si tirania stapanului ei au fostu mai teribile. De o mie de ori tu ai vedutu cu unu ochiu lini-scendu sa distruga in tocmai cá ap'a sángele serbescu. Mii din compatriotii nostri nevinovati au fostu macelariti de tribunalele tale barbare, séu martirisati de musulmani nedemni: si n'ai voitu sa te opresci. Nemultiamindu-te pre reducerea strabuniloru nostri in sclavia, tu ai voitu inca sa ne torturazi cá si tóti predecesorii tei.

Póti crede tu, imperatu alu despotismulu si alu lucsurei, ca ne vomu

inclină totu-deună legiloru tale? Poti crede tu ca vomu voi sa mai stămu inca slavii tei, cându carnea noastră, incapabile de a mai hranî estrogantă ta, se revoltează contră crudimii tale? Imperatu sinistru! te insieli deca credi ca sabi'a si pus'a o sa oteliesca lantiurile noastre. Armele cu care tu sperii sa ne strivesti, voru strivi imperiulu teu celu vermesos; si cându vei cadé, vei vedé ca noi, raialele, avému dreptatea cu noi, cându 'ti cerému sa ne tratezi omenesce.

Eata care sunt motivele noastre pentru a te combate. Déca esti omu, iati sabi'a, pentru că pieptu la pieptu, sa putemu recuceri ceea ce au perdatu parintii nostri la Kosovo. Pamentulu este adaptat cu sange, si astadi tocmai trebuie sa mai respandim inca. Te salutămu sultane, si te anunčiămu ca a sositu ór'a pentru toti serbii sa ia sabi'a in mâna pentru libertatea si pentru unirea rasei lor. Vino cu tóta forti'a si puterea ta, eata-ne; eata pepturile noastre! Vomu calcă in picioré tirania si vomu readuce pacea si ordinea, libertatea si unirea într'otiera pre care tu ai jefuit'o si ai ruinat'o. Vino fără intardiere si scufunde-se pamentulu sub picioréle aceluia care 'ti va cedă drumulu. Scóte strigatulu teu de resboiu, si fi siguru ca i vomu raspunde prin formidabil'a noastră aclamatiune: „Resboiu tie! be-tranu beutoru de sânge! inamicu alu rbilroseu padisiahulu nostru!“

Septembre 1875.

Capii serbi din Bosni'a.

Amu reprodudu dupa „l'Univers“ acésta ciudata piesa care, nu mai este indoiéla, prin publicitatea ei in diurnale mari europene, va remané istorica.

„Tr. Crp.“

Duplica*)

la „replică“ dlui Simeonu Popescu studente in Lipsi'a aparuta in „Tel. Rom.“ Nr. 63 ex 1875.

Reghinulu sasescu 30 Sept. 1875.

1. Pentru dlu replicante repetu respunsulu din Nr. 57 si i voi mai adauge la fine unele sfaturi. —

2. Pentru onoratulu publicu cetitoriu urmatórele.

Dlu corespundinte si replicante, despre carele aveamu cea mai buna opiniune, prin articuli d-sele si-a datu unu atestatu, carele me convinge despre contrariulu opiniunii mele si despre acea, cumca acolo, unde s'a adaptat cu unele sciintie teoretice, a avutu si o fantăna, din carea s'a adaptat cu unele insusiri, cari nu apartienu, „bunei convenientie“, — căci altcum nu aru puté veni a se încercă a-si atribui unu asiá mare gradu de reputatiune, onóre esemplaria, punctuositate si mai scie Ddieu ce insusiri éstraordinarie si tóte acestea a le scóte din acelea paie, in care insusi lui a lasatu sa remana câte-va spice, cu scierea d-sele. —

Este intru adeveru admirabile, cu căta dibacia incurcă si descurcă dlu corespundinte caus'a tareita pre calea publicitătii, — si deca onorabili cetitori aru remané neinformati despre adeverat'a stare a causei, atunci fórté usioru aru puté crede de un'a parte, cumca eu a-si fi tupilat din banii incasati in favórea Asociatiunii transilvane, séu celu putienu a-si avé scire despre óresi-cari tupilari comise de cătra cine-va si nu a-si voi a eruá pre factorele, si a delaturá daun'a facuta in detrimentulu natiunii, iera de alta parte ca dlu corespundinte aru fi unu admirabile individu, unu zelosu si consciintiosu controloru a averei

*) Dămu locu acestei duplici, că sa nu ni se pótă face imputarea, ca suntemu partiali. Cu acést'a inse dechiarămu controvers'a de terminată si observămu numai, ca amu fi doritu că dlu duplicante se fia tratatu caus'a in litigiu mai cu obiectivitate, cum facé dlu corespundinte din Lipsi'a. R.

natiunale, intru atât'a, încātu la tempulu seu va află Asociatiunea transilvane in densulu pre celu mai demnu presiedinte! — — — Inse dorere! Fatia cu acestu zelu infocat, — (sa nu dicu „mania“) se afla facte. cari nu i potu servi dlui corespundinte de laudatoriu. Spre dovedirea căror'a sum silitu a face pre scurtu istoriculu lucrului. —

Cu ocaziunea infintiării acestui despartimentu a Asociatiunii transilvane s'a observatu, cumca din părtilé nord-ostice a Transilvaniei, si anume a Tuldesiului, din caus'a despartării între Reginu si Tuldesiu de vr'o 20 mile, nu au potatu veni romanii spre a se inscrie de membrii ai Asociatiunii.

Acésta impregiurare a nascutu ide'a de a esmite asiá numitii agentii, „voageri“ in acum numitele părtilé indepartate, si angagiandu se dlu corespundinte, carele si altcum avé sa faca o esperintia pre acolo; — precum si dlu Ioane Muresianu, carele erá alesu si de secretariu alu acestui despartimentu, si carele asemenea avé de a caletori in acelea-si părtilé in unele afaceri private ale d-sele, — asiá eu amu aflu de bine a incredintiá pre dlu Muresianu că pre secretariulu despartimentulu cu indemnearea romaniloru de pre acolo a se inscrie că membri ai acestui despartimentu, fără inse a-lu fi plenipotentiatu si cu incassarea tacselor de membri si acelor'a pentru diplome. — Spre acoperirea speselor de caletoria amu datu dlui Muresianu unu ajutoriu in sum'a de 20 fl. di doué-dieci floreni in val. aust. din pung'a mea propria, fără a pune acestu erogatu pre cont'a Asociatiunii transilvane, — ceea ce puté servi dlui corespundinte de dovéda cumca si mie mi jace la anima promovarea fundului Asociatiunii si a causei natiunale. —

Facendu dlu Muresianu insotitu de cătra dlu corespundinte caletori'a acést'a la reintórcerea d. dloru-sele mi s'au reportatu singuru rezultatulu inscrierei a mai multoru romanii din părtilé mentionate, inse banii incasati nu s'au administratu nici cassariulu nici mie, si nici mi s'au reportatu despre óresi-care incassare. —

Acum deca dlu corespundinte au avutu scire despre acei bani (ceea ce o recunósce in replic'a d-sele scóse dupa espirarea unu anu la lumin'a publica) de sine urméza intrebarea ca: dlu carele pretinde a i se atribui nobil'a insusire de punctuositate, zelu fatia cu caus'a Asociatiunii, si se nisuesce a-si aperá reputatiunea si onórea, — pentru ce nu mi-a reportatu despre tóte câte le-au sciutu cu ocaziunea reintórcerei, si pentru ce nu m'a facutu celu putienu atentu la acelea in decursulu tempulu de vr'o 6 luni, ce l'a petrecutu aici in patria in apropierea mea, de unde au venit mai de multe ori chiaru si la mine, si inca chiaru in afaceri privitórie la caus'a acestui despartimentu? Pentru ce nu au aflu de bine a-mi descoperi in epistol'a d-sele dto Lipsi'a, tóte acelea scaderi ce sciá séu credé ca s'aru fi facutu de cătra sociulu d-sale de calatoria? că pre bazea epistolei se 'lu potu trage la respundere? Pentru ce nu a facutu acestea descoperiri celu putienu in articulu primu? (deca si-a rezervatu implinirea poftii pre calea publicitătii). Pentru ce a esitu la publicitate chiaru in acelu diurnu, carele scie dlui bine ca nu 'lu portu si ca in Reginu nu 'lu póta nime, prin urmare; potea presupune, ca lesne se potea intemplá că nici se mi ajunga la cunoscentia? (cu deosebire deca toti abonantii erau asiá de sinceri facia cu mine că dlu corespundinte:) precându bine scia ca eu portu Gazet'a, Transilvani'a, Olteni'a, Famili'a, Sie-

*) Classicu!

Red.

diatórea, „Economulu“ si „Gur'a Sautului.“

Acésta maniera a dlui corespundinte a fostu caus'a, ca numai tardiu mi-a ajunsu la cunoscentia articulu primu si *necompletu*, si acésta e caus'a ca acum cându in replica a aflu de bine a-mi descoperi cumca d. I. Muresianu aru fi incasatu dela dlu Spiru tacs'a, acumu nu-mi este cu putintia a me informá despre starea lucrului, din caus'a ca dlu I. Muresianu nici póte vorbi nici scrie decându in urm'a apoplecsiei si-a perdatu cu totulu poterea din partea drépta a corpului, si cu deosebire facultatea de a vorbi.

Astafeliu pâna cându dlu Spiru nu se va adresá cu unu reclamu deslucitoriu spre a me informá despre starea lucrului, si pâna cându nu mi va fi cu putintia a scóte respunsu dela dlu Muresianu, pâna atunci nu se póte sci că ce au ispravitu acesti doi individi, in cari mi-amu pusu increderea.

In cătu e pentru intardiarea cu administrarea tacselor pentru diplomé si cu inmanuarea diplomelor aici a esageratu d. corespundinte in suspiciunea si dojan'a ce o face, pentruca de si nu aprobezu procedur'a dlui Muresianu, carele incasându dela cătiv'a tacselle le-a tienutu la sine sub cuventu ca a voit a incassá mai multe si nu mai dupa aceea a le administrá, ca asiá sa se procureze mai multe in o cale, va se dica se se crutie postportulu, totusi in sine nu e asiá mare gresiala, in cătu numai pre calea publicitătii sa se póta indreptá.

Apoi intardiarea cu inmanuarea diplomelor s'a intemplatu din natural'a causa, ca ne aflându-se in comunele concernente statiuni postale, amu fostu silitu a le espedá prin ocaziuni binevenite, si se póte ca acei prin care s'au espedatu, inca le voru fi tienutu cătu-va tempu la sine.

Cu acestea credu a fi doveditu pre deplinu, cumca, deca s'a intemplatu óresi cari scaderi in afacerile acestui despartimentu, atunci acelea suntu a se ascrie primo loco chiaru nesinceritatii dlui corespundinte (!?!R.) si secundo loco greutatiloru, cu cari amu avutu a me luptá la începutu, si cari nici prin incordarea tuturoru poteriloru unu batránu cá mine nici chiaru prin sacrificiulu antepomenitu nu le amu potutu invinge in acea mesura, încātu se potu multiemi pre rigorosulu d. corespundinte. — Asigureru inse pre dlu corespundinte, ca deca se va adresá ori si cine cu reclame si 'mi-va descoperi ori ce smintéla observata séu numai si paruta, fara intardiere fara reserva si cu deplina sinceritate, atunci nu va avea lipsa a scrie articlii in diurne.

Acum vinu a consultápre dlu corespundinte, cá deca voiesce sa tréca inaintea publiculu de inzestratu cu insusirile, ce crede a le posedé, atunci:

1. Inainte de tóte fia insusi punctuosu si sinceru;

2. Nu se încercé a blamá pre acei barbati cari au caruntitu fara a se fi blamatu cându-va.

3. In nainte de a strigá in publicu ca vede in ochiulu cuiv'a tiandur'a, caute nu cumv'a se afla in alu seu chiaru aceea bärna, din carea a facutu insusi sa séra tiandur'a?

In fine dechiarediu acésta causa pre calea publicitătii cu totulu de incheiata si ca la ori ce atacuri séu suspitionari voi respunde senguru pre calea judecatoriei concernente.

Maioru.

Varietăti.

*) Concertulu impreunatu cu petrecere de jói'a trecuta e esitu bine. Dlu Micheru a incantatu publiculu cu artistic'a sea productiune atātu in sonat'a de Beethoven, aria de Alard cătu si in romantiele sele. Aplausele cele numerosé testara despre deste-

ritatea sea de a propune cele mai grele piese classice si a le face sa fia cuprinse si bine primite si de aceea parte a publiculu, carea la alte ocaziuni arata mai putiena simpatia opereloru classice. Acompaniamentulu dsiórei C. O. pre piano dovedi talentu si cunoscentia, precum si desteritate musicale. Totu asiá de bine a concursu si dlu maestrulu Wikopal.

Petrecerea ce a urmatu dupa concertu a fostu fórté animata.

*) Va apare in curendu:

Dictionarul limbii musicale române.

de

Frédéric Damé

C. N. Chabudianu,

autorulu noului Dictionaru romano-francesu.

doctóru in medicina la facultatea din Parisu.

Publicatu in fasciculu bi-mensuale. — Aprópe 50 fascicule. —

*) Bibliograficu „Stéu'a Maghi-lorú séu cantece la Nascerea D. I. Cristosu“ de At. Marienescu a esitu de sub tipariu. Pre lánge „preven-tare“ si cantece, cartea cuprinde si unu *indrentariu* esplicativu alu materiei din cantece. Intentiunea autorulu de a respandi religiositatea si moralitatea in poporu este fórté laudabila si de aceea recomandam opulu citatu publiculu románu.

Nr. 232—1875.

Concursu.

Conformu bugetulu preliminaru pre anulu 1875/6 din partea adunării gener. a Asociatiunii transilvane, tienuta la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu c. n. a. c. sub Nr. XXXVI, se publica prin acést'a concursu.

1. Pentru 2 stipendii de câte fl. v. a. pentru doi elevi la vro-o scóla de agricultura in patria, cu terminulu pâna in 25 Octobre c. n. 1875.

Concurentii la amintitele stipendii, au sa-si tramita incóce concursele lorú pâna la terminulu indigitatu, prevediute cu atestatu de boteza si paupertate, cu testimoniu despre absolvirea celu putienu a scólei elementare, cum si sa dovedésca, cumca sciú purtá in genere economi'a, dupa cum e idatinata in tíer'a noastră.

Se recere, cá concurentii respectivi, sa fia ajunsu alu 16 lea anu alu etátiei.

Din siedinti'a ordinaria a comitetulu Asociatiunii transilvane, tienuta la Sabiiu in 28 Septembrie c. n. 1875.

(3—3)

Nr. 232—1875.

Concursu.

Pre bas'a bugetulu preliminaru pre anulu 1875/6 de adunarea generale a Asociatiunii transilvane, tienuta la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu c. n. a. c. sub Nr. prot. XXXVI se publica prin acést'a concursu la urmatórele ajutórie:

1. La 6 ajutórie de câte 25 fl. v. a. pentru sodalii de meseria cualificati de a se face maistrii;

2. La 14 ajutórie de câte 12 fl. v. a. pentru invetiaccii de meseria;

Terminulu concursulu se defige pre 25 Octobre c. n. 1875.

Concurentii la ajutórele de sub 1 si 2 au sa-si tramita concursele lorú incóce pâna la terminulu indigitatu, prevediute încātu pentru sodali cu atestatu de botezu si de purtare morale, cum si cu adeverintia despre acea, ca suntu cualificati de a se face maistrii; iera încātu pentru invetiaccii, concursele sa fia prevediute cu atestatu de botezu, de purtare morale, cum si cu adeverintia dela maestrulu respectiv, despre desteritate si diliginti'a in meseria, cu care se ocupa.

Din siedinti'a ordinaria a comitetulu Asociatiunii transilvane, tienuta la Sabiiu in 28 Septembrie c. n. 1875.

(2—3)